

Vergaderjaar 2016–2017

31 899

Nota Overgewicht

32 793

Preventief gezondheidsbeleid

Nr. 28

**BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID,
WELZIJN EN SPORT EN DE MINISTER EN STAATSSECRETARIS
VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 december 2016

Alle kinderen in Nederland verdienen een gezonde start. Want op jonge leeftijd wordt al een belangrijke basis gelegd voor de verdere ontwikkeling van kinderen. Ouders hebben hierin de belangrijkste verantwoordelijkheid, maar kunnen dit niet alleen. Ook het onderwijs speelt een grote rol bij de ontwikkeling van de jeugd. Het onderwijs maakt gebruik van kerndoelen die aangeven wat leerlingen aan het einde van hun schoolperiode moeten weten en kunnen. Gezondheid maakt onderdeel uit van deze kerndoelen. Daarnaast is bewegingsonderwijs verplicht in het primair en voortgezet onderwijs.

Om een gezonde leefstijl bij leerlingen te stimuleren, ondersteunen het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en het Ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) gezamenlijk al een aantal jaren het programma Gezonde School. Dit programma staat ook nadrukkelijk genoemd in het Nationaal Programma Preventie waarover u op 3 november jongstleden door de bewindspersonen van VWS bent geïnformeerd (Kamerstuk 32 793, nr. 245). De Gezonde School wordt steeds breder omarmd.

De Ministeries van Economische Zaken (EZ) en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) zetten zich de komende jaren ook in voor Gezonde School. Het Ministerie van EZ geeft samen met VWS een impuls op het thema voeding via het programma «Jong Leren Eten». Hierover bent u al geïnformeerd in de brief van 30 september 2016 (Kamerstuk 31 532, nr. 169). Het Ministerie van SZW zet in op het programma Gezonde Kinderopvang en Vitaal werknemerschap in het mbo waarmee tijdens de mbo opleiding extra aandacht wordt besteed aan gezonde arbeidsparticipatie en duurzame inzetbaarheid, onder andere door bekendheid te geven aan het mbo-keuzedeel «gezond en veilig werken».

Met deze brief willen wij [de Staatssecretaris van VWS en de Staatssecretaris en Minister van OCW] – mede namens de Staatssecretaris van EZ en

de Minister van SZW – onze ambities en activiteiten vanuit Gezonde School voor de periode 2017–2020 met u delen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de toezegging die is gedaan in de brief over de voortgangsrapportage van het Convenant Gezond Gewicht (Kamerstuk 31 899, nr. 25). Daarnaast wordt nog ingegaan op de inzet voor Gezonde Schoolkantines, zoals toegezegd tijdens het AO Preventie van 31 maart 2016 (Kamerstuk 32 793, nr. 220) en waarmee verantwoording wordt afgelegd over de inspanningen die zijn gedaan om invulling te geven aan motie Wolbert (Kamerstuk 32 793, nr. 183).

Gezonde School

De PO-Raad, VO-raad, MBO Raad, het RIVM en GGD GHOR hebben samen een plan geschreven voor de uitvoering van Gezonde School over de periode 2017–2020¹. Dit plan is tevens afgestemd met een groot aantal partnerorganisaties uit het gezondheids- en sportdomein. Dit is mooi, omdat hierdoor een breed gedragen plan tot stand is gekomen, van uit het onderwijs en de gezondheidsbevordering. Het programma Gezonde School is opgezet om te komen tot een samenhangend, compleet en effectief aanbod van gezondheidsbevorderende activiteiten, aansluitend bij de wensen en behoefte van het onderwijs. Gezonde School biedt scholen houvast om structureel aandacht te besteden aan het bevorderen van een gezonde levensstijl van de leerlingen. Scholen bepalen zelf wat hun ambities zijn en wat ze daadwerkelijk gaan doen. Zij kunnen immers zelf het beste bepalen waar behoefte aan is en op welke thema's ze extra willen inzetten. Hierbij kunnen ze een beroep doen op de gezondheidsexperts aan de zijde van GGD'en. De thema's waar scholen op kunnen inzetten zijn bijvoorbeeld (afhankelijk van onderwijstype) voeding, bewegen en sport (motorische ontwikkeling), roken, alcohol en drugs, welbevinden, relaties en seksualiteit, natuur en milieu en fysieke veiligheid.

De afgelopen jaren is al veel bereikt. Het programma Gezonde School heeft inmiddels een grote bekendheid: ongeveer een derde van alle scholen heeft al gebruik gemaakt van een of meer van de thema's binnen het programma Gezonde School. Daarbij zijn er nu bijna 1.000 vignetten Gezonde School uitgereikt. Daarmee is de vooraf gestelde ambitie ruimschoots behaald en kan geconcludeerd worden dat door de inzet van de afgelopen jaren aandacht voor sport, bewegen en een gezonde leefstijl in het onderwijs de norm is geworden. De missie van het programma Gezonde School is dat elke school vanzelfsprekend bijdraagt aan de gezondheid van de leerlingen. Om dit te kunnen realiseren is het doel voor de periode 2017–2020 om nog eens 1.650 scholen te bereiken die nog niet eerder gebruik hebben gemaakt van het ondersteuningaanbod. Dit komt neer op 17 procent van het totaal aantal scholen (lokaties). Met het ondersteuningsaanbod kan een school taakuren voor een Gezonde School coördinator inzetten en advies op maat ontvangen van een Gezonde School adviseur. Om de rol van een Gezonde School coördinator beter te borgen binnen het onderwijs, wordt de komende periode gewerkt aan een integratie van deze taak in lerarenopleidingen voor het basisonderwijs (pabo's).

Communicatie richting scholen wordt versterkt door versnippering terug te dringen. Hierbij wordt actief gebruik gemaakt van de bekende portal www.gezondeschool.nl voor eenduidige en samenhangende communicatie naar scholen. Er komt meer aandacht voor lokale samenwerking en afstemming van het aanbod richting scholen. De lokale samenwerking tussen buurtsportcoaches, JOGG-regisseurs en scholen past hierbij. In het

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

Nationaal Programma Preventie is het onderwijs een van de belangrijkste domeinen. In dat kader wordt de afstemming en samenwerking met aanpalende programma's, zoals de inzet op depressiepreventie in het onderwijs, Jongeren Op Gezond Gewicht en Sport en Bewegen in de Buurt, actief opgepakt. Het thema voeding krijgt een extra impuls via het programma «Jong Leren Eten» dat op de sites Jonglereneten.nl en Gezondeschool.nl te vinden is. Het programma Jong Leren Eten heeft als doel om kinderen te leren over gezonde en duurzame voeding zodat ze zelf een bewuste, gezonde en duurzame keuze kunnen maken. Verder zal worden gekeken of er mogelijkheden zijn voor activiteiten ter bevordering van de duurzame inzetbaarheid van de werknemers van de school. Tot slot zal in de komende jaren extra aandacht worden gegeven aan het bereiken van kinderen uit gezinnen met een lage sociaal economische status en het bereiken van kinderen uit het speciaal (basis- en voortgezet) onderwijs.

Gezonde Schoolkantine

Een onderdeel van de Gezonde School aanpak is de inzet op gezonde schoolkantines. Lid Wolbert heeft op 29 april 2015 middels een motie onder meer verzocht om per 1 januari 2017 te komen tot 100 procent gezonde schoolkantines (Kamerstuk 32 793, nr. 189). In de brief van 21 oktober 2015 bent u geïnformeerd op welke wijze hier invulling aan zou worden gegeven (Kamerstukken 31 899 en 32 793, nr. 26). In de brief van 9 mei 2016 bent u vervolgens geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek naar het productaanbod in de schoolkantines (Kamerstukken 31 899 en 32 793, nr. 27). Het onderzoek gaf daarbij de aanbeveling om de integrale aanpakken van Gezonde School en de Gezonde Schoolkantine voort te zetten. Inmiddels kan geconcludeerd worden dat een derde van alle scholen een gezonde schoolkantine heeft volgens de richtlijnen van het Voedingscentrum. Daarnaast is 80 procent aan de slag om het aanbod in de kantine gezond(er) te maken. Weliswaar is de doelstelling van 100 procent hiermee nog niet gehaald, maar er zijn grote stappen gemaakt: een gezonde kantine leeft bij scholen en is geen uitzondering meer. Daarnaast is er nog een groot aantal scholen dat met een klein aantal aanpassingen tot een gezond aanbod kan komen. Hierin liggen de komende jaren dus nog kansen voor groei.

De verantwoordelijkheid voor een gezond voedingsaanbod in kantines ligt in eerste instantie bij scholen zelf. De VO-raad en de MBO Raad gaan tot en met 2020 dit thema intensief onder de aandacht brengen bij hun achterban. Hierbij committeren de VO-raad en de MBO Raad zich van uit het programma Gezonde School 2017–2020 aan het doel om te komen tot gezonde schoolkantines en wordt de opgebouwde expertise en ondersteuning van het Voedingscentrum voortgezet.

Tenslotte wordt via het Akkoord Gezonde Voeding op Scholen vanuit JOGG inzichtelijk welke aanbodelleverende partijen (caterers, automaten- en productleveranciers en groothandels) zich committeren aan een gezond aanbod in schoolkantines. Onderdeel van het Akkoord is dat de inspanningen worden gemonitord. Op deze manier willen de partijen laten zien wat ze doen en dat ze een gezond aanbod in de kantines ook daadwerkelijk gaan implementeren.

Gezonde Kinderopvang

Naast onze inspanningen op Gezonde School, is inmiddels ook de Gezonde Kinderopvang aanpak ontwikkeld in samenwerking met SZW, brancheorganisaties, kennisinstituten en het werkveld. Het doel is om de kinderopvang te ondersteunen zodat kinderen in een gezonde en veilige omgeving opgroeien, waar medewerkers zelf een gezond voorbeeld zijn,

en er structureel aandacht is voor gezonde leefstijl in het dagelijkse werk. Er wordt waar logisch zoveel mogelijk een verbinding gemaakt tussen Gezonde School en Gezonde Kinderopvang. Meer informatie vindt u op de portal www.gezondekinderopvang.nl.

Financiering

Gezonde School is de afgelopen jaren ondersteund door het Ministerie van VWS en het Ministerie van OCW. Over de jaren 2013–2016 was er voor Gezonde School een totaal budget beschikbaar van € 8,7 miljoen en daarnaast nog € 3,2 miljoen aan additionele financiering. Tijdens deze periode zijn ook twee projecten uitgevoerd vanuit Gezonde School; het Gezonde Schoolplein voor € 6 miljoen waarbij 70 Gezonde Schoolpleinen zijn gerealiseerd en de ontwikkeling van het leerplankader Sport, Bewegen en een Gezonde Leefstijl voor € 0,5 miljoen. Deze projecten zijn (bijna) afgerond en bieden handelingsperspectief aan scholen om zelf mee aan de slag te gaan. Voor de periode 2017–2020 is voor het programma Gezonde School een totaal budget beschikbaar van totaal € 12,4 miljoen, inclusief € 3,6 miljoen voor Jong Leren Eten.

Door de brede interdepartementale steun voor de inzet op sport, bewegen, voeding en andere aspecten van een gezonde leefstijl in het onderwijs, en de brede betrokkenheid van partijen uit het onderwijsveld, het gezondheidsdomein en de sportwereld, kijken we met veel vertrouwen en interesse uit naar de resultaten die de partners gezamenlijk in de komende vier jaar gaan bereiken. Van deze resultaten houden we u op de hoogte.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M.J. van Rijn

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
M. Bussemaker

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
S. Dekker